

Reactie op ‘De magnifieke meerwaarde van methodologie’

Piet J.M. Verschuren*

Raimond Giard schrijft een alleszins positief waarderende boekrecensie, en voegt daar enkele intrigerende opmerkingen over complexiteit en transdisciplinariteit aan toe. Ondanks deze positieve teneur heb ik de behoefte inhoud en bedoelingen van *Kernthema's in de methodologie* helder te formuleren. Ik heb in dit boek geprobeerd enkele ‘vergeten’ centrale onderdelen van het huidige vak van onderzoeker onder de aandacht te brengen. Zo heb ik willen laten zien dat:

- een sterk opkomend praktijkgericht onderzoek complexer is dan gedacht en nog veel methodologisch denkwerk vergt;
- vergeleken met de alom populaire stimulusresponse-methodieken van dataverzameling, de weinig gebruikte in situ observatie in veel gevallen betere data oplevert;
- een wijdverbreide dominante positie van het kwantitatieve type onderzoek niet wordt gerechtvaardigd door diverse ernstige maar weinig onderkende zwakheden van deze onderzoeksstrategie;
- invulling van de casestudy als een kwalitatieve en holistisch georiënteerde benadering kan voorzien in een noodzakelijke aanvulling op het huidige overwegend reductionistische onderzoekareaal;
- de probleemstelling voor een onderzoek veel meer is dan de gebruikelijke volzin met een vraagteken erachter, en dat voor een vlotte uitvoering en zinnige resultaten de probleemstelling aan vele vormeisen moet voldoen;
- de opleiding tot onderzoeker achterloopt bij de huidige ontwikkelingen, en over het algemeen zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht ernstig tekortschiet.

Verder stelt Giard goedkeurend vast dat het onderhavige boek overtuigend laat zien ‘dat zowel betrouwbare als toepasbare uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek een bindend en expliciet normatief kader nodig hebben’. Hoe positief ook, deze uitspraak kan aanleiding geven tot onduidelijkheid en misverstanden. Zo onderschrijft hij daarmee weliswaar de noodzaak van methodologie voor goed onderzoek. Echter, niet onvermeld mag blijven dat aandacht voor dit vakgebied een noodzakelijke maar verre van voldoende voorwaarde is. Niet alleen dreigt door een torenhoge publicatiedruk bestaande methodologische kennis te weinig door onderzoekers te worden benut. Vooral ook brengt deze uitspraak onvoldoende tot uitdrukking dat zij zelf kritisch moeten blijven nadenken over hun doen en laten. De overigens zeer waarderend bedoelde slotopmerking van Giard dekt dan ook slechts een deel van het verhaal. Deze luidt: ‘Voor alle vakgebieden ligt er gelukkig

* Prof. dr. Piet J.M. Verschuren is emeritus hoogleraar in de onderzoeksmethodologie van de Radboud Universiteit Nijmegen en Wageningen University & Research Centre. E-mail: p.verschuren@fm.ru.nl.

een goede methodologische Bijbel van Piet Verschuren om te kunnen raadplegen.' Maar Bijbels, Thora's, Korans of welke strikte regelgeving dan ook verworden al snel tot een leer. Methodologie dient daarom naast een product- ook een proceskarakter te hebben. Ofwel, methodologie moet niet alleen door onderzoekers toegepast maar ook door hen *beoefend* worden. Ik wilde hen daartoe stimuleren door de mogelijkheden van methodologische reflectie te laten zien. Ik deed dit voor een veertiental willekeurige (door 26 anderen gekozen) onderwerpen. Het resultaat hiervan, zoals neergelegd in *Kernthema's in de methodologie*, kan het nut van een methodologische reflectie illustreren. Het laat zien dat deze reflectie niet alleen kan leiden tot een betere gerichtheid van de onderzoeker en beslissende wendingen in een onderzoek. Ook maakt het aannemelijk dat deze een hogere validiteit, transparantie, overtuigingskracht en bruikbaarheid van onderzoeksresultaten mogelijk maakt. Dit alles met als uiteindelijk doel een grotere wetenschappelijke opbrengst en hoger maatschappelijk nut van investeringen van opdrachtgevers en onderzoekers, en een sterker welbevinden van de laatstgenoemden.